

Afrika begynder i Napoli

Solidariteten med Italiens tredjestørste by skinner tydeligt igennem i denne velskrevne, vidende og gode kulturguide, der giver lyst til et dybere besøg

bog

AF THOMAS REINHOLDT RASMUSSEN
kultur@k.dk

For 30 år siden strejfede undertegetne rundt i Napoli undervejs til Pompeji. Det blev en ganske kort visit, der kaldte på mere. Napoli er ikke alene Italiens tredjestørste by efter Rom og Milano og den største by i Syditalien, men også det sted, som Andreas Rude udtrykker det i sin glimrende kulturguide til byen, hvor Afrika begynder. Der er et sammenstød i Napoli mellem det græsk-romerske, det mellemuropæiske og det afrikanske. Farverne og temperametet kalder på mere.

Men Andreas Rude er ikke på vej til Pompeji. Han er i Napoli med særligt fokus på kirkerne, for de fortæller noget om historie, topografi og de store personligheder, der er med til at sætte præg på en kultur. De er med til at fortælle noget om, hvem byen er, og hvilken identitet den har.

Det er således gennem kirkerne og den tilknyttede

kunst, at vi i bogen møder Napoli. Det er ikke umiddelbart gennem maden, de levende mennesker og affaldsdiskussionen, vi møder Napoli. Det er ikke en turistguide, men netop en kulturguide.

Andreas Rude: Napoli. Liv, død og mirakler.
176 sider.
249,95 kroner.
Forlaget Orbis.

Udgangspunktet er den store katedral Santa Maria Assunta, for her møder vi på samme tid historien, kulturen og gaderne, for i kirken opbevares blodet af byens helgen, San Gennaro. Det størkede blod fra helgen bliver tre gange om året ved store processions båret gennem byen og bliver mirakuløst flydende igen. Rude har godt blik for, at kirken ved disse handlinger kommer langt ud i gaderne, også så langt, at den tager til orde mod den napolitaniske mafia Camorraen, som også pave Frans gjorde det ved et besøg i 2015. Derved blandes tro, kultur, historie, byliv og magt på forunderlig vis.

Andreas Rude har blandt andet tidligere i samme format skrevet om Roms kirker. I denne bog møder vi så Napoli gennem liv, død og mirakler. Der lurer, som han skriver, i barokbyen en nostalgisk

længsel efter gotikkens klare linjer. Men sammenstødene er frugtbare, generne kæmper om pladsen, og midt i det hele finder vi for eksempel tre malerier af Caravaggio, som Rude kort gennemgår. De kunne dog godt være blevet gengivet lidt bedre i bogens tryk. Også billedhuggeren Giuseppe Sammartinos imponerer med den tilslørede Kristus fra 1753 og Antonio Corradini med den både tilslørede og erotiske "Ærbarheden" fra 1752.

I det hele taget åbnes der for kunstværkerne med både historie og vilje til også at sige noget til nutiden.

Napoli, der egentlig er Nea-

Napoli er ofte lidt stedmoderligt behandlet og har haft sin rigelige del af naturkatastrofer og anden modgang. Mest berømt er Vesuvius udbrud i år 79 e.Kr., der ødelagte de nærliggende byer Pompeji og Herculaneum. Alt dette fremgår af den nye bog, der primært handler om kirkerne og klosterne i Napoli, om tro og overtro, helgener og mirakler. Her ses Francesco di Paola-kirken, der blev bygget 1817-1846. – Foto: Akg-Images/Ritzau Scanpix.

pel, som betyder den nye by, er grundlagt af grækerne omkring det 6. århundrede før Kristus. Gennem historien har både romerne, byzantinerne, normannerne og de spanske aragonere præget byen. Stadig kan sammenfaldet mellem kirke og adel spores i Napolis kunst og historie.

Samtidig har byen gennem hele sin historie levet mellem vulkanudbrud, jordskælv og krige. Under Anden Verdenskrig blev byen udsat for amerikanske bombeangreb, og da klosterkirken Santa Chiara blev ramt, kunne man tale om, at seks århundreder blev ødelagt på 10 sekunder. Kirken såvel som byen blev dog

genopbygget. Universitetet i Napoli blev grundlagt i 1224, og middelalderens store teolog Thomas Aquinas underviste der en tid. Thomas blev helgenkåret, og man kan sige, at han har givet sin arm for Napoli, da hans venstre arm nu opbevares som relikvie i byen.

Sådan er byen fuld af gode

historier, og Andreas Rude er god at have med som historiefortæller. Både gennem kirker, katakomber og julekrybber, som er en særlig del af byens historie. I en kirke kan man betale for de fattige, som ikke selv har råd til sjælmesse. Det er en underlig blanding af sympatisk handling i en usympatisk teologi,

men den gentager sig næsten sekulært i kaffen *il caffè sospeso*, som er en kop kaffe, der er betalt, men nu blot venter på en værdigt trængende.

Det er en solidaritet, som Rude lader skinne igennem i sin velskrevne, vidende og gode skildring af Napoli, der giver lyst til et dybere besøg. ■

Roger Scruton finder frelsen i Wagners "Parsifal"

Ingen betvivler, at filosofen Roger Scruton havde stor viden om Richard Wagner og hans operaer. Men flere anmeldere mener, at han overtænker handlingen i "Parsifal" i bogen, som blev den sidste fra hans hånd

læst udefra

BJARNE NØRUM SKRIVER FRA STORBRIANNIEN

kultur@k.dk

De store følelser er i spil i den endegyldigt sidste bog fra Roger Scrutons hånd. Den store konservative britiske tænker og filosof, født i 1944, døde af kræft i januar, og nu er bogen "Wagner's Parsifal" udkommet posthumt.

Her er vi tilbage ved et af de mange temaer, som Roger Scruton beskæftigede sig med, nemlig musik. Meget passende handler bogen om "Parsifal", som på tilsvarende vis blev den sidste opera fra den tyske komponist Richard Wagner. Med udgangspunkt i handlingen filosoferer Roger Scruton over, hvordan vi lever med hinanden.

"Om der er en Gud eller ej, så er der denne hellige vej mod en form for frelse, en vej af sand gudsfrugt. Det er den vej, Parsifal tager, og det er en vej, der er åben for alle," skriver Roger Scruton i bogen, som netop har undertitlen "The Music of Redemption" – Frelsens musik.

Bogen hører med sine 208 sider ikke til de længste, men som anmelderen Richard Morrison skriver i avisen **The Times**, så er den ikke for sarte sjæle.

Claude Lévi-Strauss. Listen af psykologer, psykiatere, antropologer, teologer, poeter og historikere, der er strøet ud over teksten med let hånd, er mere end en smule skræmmende og heller ikke altid særligt oplysende," skriver en kritisk Richard Morrison.

I flere anmeldelser går det igen, at de seks timer lange opførelser af "Parsifal" kan være en udfordring for selv inkarnerede fans af Richard Wagner – men også, at operaen, som Richard Wagner var 25 år om at gøre færdig før premieren ved festspillet i Bayreuth i 1882, har sin faste fanskare. I Bayreuth er den traditionelt på programmet langfredag, og de inkarnerede fans ser stykket som så helligt, at de ikke klapper efter første akt.

I avisen **The Daily Telegraph** fremhæver Rupert Christiansen, at Adolf Hitler elskede "Parsifal", hvorfor den militære iscenesættelse blev fjernet af Richard Wagners barnebarn Wieland Wagner, da Bayreuth Festivalen vendte tilbage i 1951.

"Scruton vil redde 'Parsifal', ikke kun fra mistænkeliggørelsen om antisemitisme, men også tvetydigheden i det åndelige budskab, ved at vise, at den er intellektuelt overbevisende og teologisk sammenhængende," skriver Rupert Christiansen, som følger op med det retoriske spørgsmål, hvorvidt det er et håbløst foretagende.

"Scruton har valgt at se på 'Parsifal' gennem en numinos (guddommelig) magt set

Roger Scruton får på hjemmesiden Goodreads begejstret omtale af sin bog. – Foto: Katrine Marie Kragh/Ritzau Scanpix.

med ærefrygt, red.) tage for at finde svaret på spørgsmålet om, hvordan man lever på den rette vis med andre, selv hvis der ikke er 'en Gud til at hjælpe os'. Men for andre er det den åbenbare skønhed i musikken, frem for den mudrede mytiske tekst, der gør 'Parsifal' til sådan et overbevisende kunstværk," konkluderer Rupert Christiansen.

I det ugentlige magasin **The Spectator** hæfter en overordnet begejstret Sue Prideaux sig ved, at Roger Scruton demonstrerer en stor musik og musikvidenskabelig viden i sin analyse af, hvordan Richard Wagner var faderen til *the leit-motif* (ledemotivet), hvor en klang eller et motiv knytter sig til personer eller følelser.

Og her har Roger Scruton fundet frem til, at der er hele 52 i "Parsifal", hvilket bliver beskrevet i detaljer. Hun mener derfor, at menigmand med fordel kan skippe de sidste tekniske kapitler.

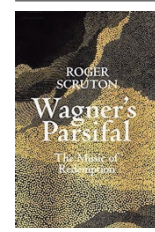
"Det er kun for specialister.

Men selv hvis du ikke er så musikalsk orienteret, så kan du stadig finde en stor glæde i, at en af vores store filosoffer forstår sit eget liv gennem en anden kunstners sublim værk," skriver Sue Prideaux.

Forklaringen på den høje musikalske detaljegrad kommer Michael Tanner med i litteraturmagasinet **Literary Review**. Han fremhæver, at Roger Scruton ikke alene har taget Richard Wagner under behandling i tre tidligere bøger – men at han endvidere var selvlært komponist.

"Scruton var, ud over mange andre bedrifter, komponisten bag to operaer og havde en dyb og omfattende viden om musikskens struktur, hvilket han demonstrerer i de sidste to kapitler," skriver Michael Tanner med henvisning til kammerstykket i ét akt, "The Minister" (Ministeren) fra 1994, og "Violet" fra 2005.

Hjemmesiden Goodreads er begejstret for Roger Scrutons svanesang.

Roger Scruton: Wagner's Parsifal: The Music of Redemption. Allen Lane, 208 sider, 20 britiske pund.

Når det uventede og uforklarlige rammer overalt på én gang

Et tip til coronatiden er tv-serien "The Leftovers". Den handler om en verden, der skal finde sig selv, efter at to procent af alle mennesker er forsvundet ud i den blå luft

tidens tegn

AF NILS GUNDER HANSEN
kultur@k.dk

ning i, at det netop var dem, der forsvandt?

Serien skildrer på den ene side samfundet, som vi kender det – det er ikke materielt eller institutionelt ødelagt – og på den anden side samfundet som dybt rystet af det uventede. På den måde passer serien godt til coronatiden.

Vi er ikke i afdelingen for feelgood. "The Leftovers" er på mange måder helt så dyb og langvarig. En af de virkelig gode serier, vi har set herhjemme i coronatiden, tilhører netop den dystopiske genre og hedder "The Leftovers" (oversat: de, der blev ladet tilbage). Den kører over tre sæsoner i årene 2014-2017 og kan stadig ses på HBO.

Til forskel fra atomkrigs- og zombieserier skildrer den en "relativt lille" katastrofe. To procent af verdens befolkning forsvinder sporløst ud i den blå luft på en almindelig dag. Lige mellem hænderne på deres kære. Ingen kan forklare, hvad der er sket, men det modsvarer visse kristne forestillinger om "bortrykkelsen" (The Rapture): at Gud "tager" en del af menneskeheden som et varsel om dommedag.

Kun i statistisk forstand er begivenheden "lille". Den er overvældende i sin uforklarlighed – og dermed sin nædsleshed over for de efterladte. Hvad skete der? Hvor er de? Kan man finde nogen me-

Der er en særlig del af byens historie. I en kirke kan man betale for de fattige, som ikke selv har råd til sjælmesse. Det er en underlig blanding af sympatisk handling i en usympatisk teologi,

der hidtil har været uforklarlig, og som vi måske har afskrevet som "granatthok". Og serien slutter. Den slutter. Den får en afrunding og en form for forløsning. Selvfølgelig ikke "The End" i store, lykkelige bogstaver. Det er en slutning, der kan tænkes over og fortolkes. Men alligevel: Tænk, at i en moderne kompleks serie formår det. Det er til at græde af glæde over, feelgood på et højere plan, ren katarsis.

For lad os sige det, som det er: Det er jo ingen kunst at smide en masse ting op i luften. Kunsten er at få dem til at lande igen, så de danner et meningsfuldt mønster. En fortælling består nu engang af begyndelse, midte og afslutning, som gamle Aristoteles sagde. Det har vi brug for. Ikke mindst i en coronatid. ■

klommen Tidens tegn skrives på skift af Nils Gunder Hansen og Lars Handesten og bringes i Bøger&Kultur hver lørdag.

Nu kan vi så passende se tv-serier fra dengang, verden var normal.

Men Lindelof har tydeligvis lært af kritikken. Langtfra alt bliver forklaret i "The Leftovers". Men der bliver alligevel spundet tråde mellem sæsonerne, hvor vi for eksempel, i flashbacks, får baggrunden for en karakteradfærd, der hidtil har været uforklarlig, og som vi måske har afskrevet som "granatthok".

Og serien slutter. Den slutter. Den får en afrunding og en form for forløsning. Selvfølgelig ikke "The End" i store, lykkelige bogstaver. Det er en slutning, der kan tænkes over og fortolkes. Men alligevel: Tænk, at i en moderne kompleks serie formår det. Det er til at græde af glæde over, feelgood på et højere plan, ren katarsis.

For lad os sige det, som det er: Det er jo ingen kunst at smide en masse ting op i luften. Kunsten er at få dem til at lande igen, så de danner et meningsfuldt mønster. En fortælling består nu engang af begyndelse, midte og afslutning, som gamle Aristoteles sagde. Det har vi brug for. Ikke mindst i en coronatid. ■